

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Jana Vyklického a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **A. P.**, zastoupen Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Ostrava, Stodolní 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 4. 2015 č. j. OAM-662/ZA-ZA14-ZA14-2014, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 4. 9. 2015, č. j. 1 Az 18/2015 - 35,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 29. 4. 2015, č. j. OAM-662/ZA-ZA14-ZA14-2014 bylo zastaveno řízení o žádosti žalobce (dále „stěžovatel“) o udělení mezinárodní ochrany dle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále „zákon o azylu“). Žalovaný dospěl k závěru, že se jedná o žádost nepřipustnou ve smyslu § 10a písm. e) zákona o azylu, neboť jde o žádost opakovanou a stěžovatel neuvedl žádné nové skutečnosti, které by znamenaly nutnost meritorního posouzení.

Proti uvedenému rozhodnutí podal stěžovatel správní žalobu, v níž tvrdil, že byl rozhodnutím žalovaného zkrácen na svých právech. Za žalobní body označil jednotlivé odkazy na ustanovení zákona o azylu, zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Poznamenal také, že žaloba bude doplněna za pomoci právního zástupce, o jehož ustanovení zároveň požádal.

Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) usnesením ze dne 4. 9. 2015, č. j. 1 Az 18/2015 – 35, správní žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále „s. ř. s.“), odmítl.

Městský soud především zrekapituloval obecné i zvláštní náležitosti správní žaloby a následně zaměřil pozornost na formulaci žalobních bodů ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Konstatoval, že podaná správní žaloba žalobní body neobsahovala, a tak byl stěžovatel usnesením ze dne 31. 7. 2015, č. j. 1 Az 18/2015 - 34, vyzván k jejich doplnění. Současně s tím byl poučen o následcích, které nastanou, nebude-li výzvě vyhověno. Vzhledem k tomu, že stěžovatel na předmětnou výzvu nereagoval a ve stanovené lhůtě nedostatky žaloby neodstranil, městský soud žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Odmítavé usnesení uzavřel soud s tím, že žalobu nebylo pro závažné nedostatky možné projednat.

V kasační stížnosti ze dne 15. 9. 2015 stěžovatel uvádí důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) b) a d) s. ř. s. Má za to, že žaloba splňovala zákonem stanovené podmínky a obsahovala i žalobní body. Dle stěžovatele je z žaloby patrné, z jakých skutkových a právních důvodů mělo být správní rozhodnutí nezákonné, a bylo tudíž chybou, byla-li žaloba odmítnuta. Dodává k tomu, že je cizí státní příslušník, který neovládá český jazyk do té míry, aby požadavky městského soudu na doplnění žaloby pochopil. Domnívá se proto, že si měl soud zajistit překlad usnesení, jímž jej k doplnění žalobních bodů vyzval. Upozorňuje také, že v době, kdy měl žalobu doplnit, se nacházel v zařízení pro zajištění cizinců, a nemohl si tudíž překlad písemnosti zajistit sám.

Stěžovatel se dále vrací k důvodům pro udělení mezinárodní ochrany a polemizuje se závěry žalovaného. Vytýká mu, že se dostatečně nezabýval všemi podklady a porušil tím hned několik ustanovení správního řádu. Dle stěžovatele byly splněny podmínky pro udělení mezinárodní ochrany z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, popřípadě pro udělení azylu z humanitárních důvodů či doplňkové ochrany. Namítá dále, že žalovaný nehodnotil všechny podklady objektivně a vycházel jen z těch, které podporovaly jeho pohled na azylové řízení. Má rovněž za to, že žádost měla být posouzena z hlediska všech forem mezinárodní ochrany.

Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil dne 4. 11. 2015, a přestože si byl vědom procesního charakteru napadeného rozhodnutí, věnoval se především věcným námítkám stěžovatele. Zdůraznil, že žádost byla podána zejména z důvodu legalizace pobytu na území, přičemž nesouhlasil, že by v jejím hodnocení jakkoli pochybil. Jednotlivé námítky stěžovatele přitom vyvrací odkazy na judikaturu zdejšího soudu i Evropského soudu pro lidská práva.

Následná replika stěžovatele již žádnou relevantní argumentaci nepřinesla.

Nejvyšší správní soud nejprve ověřil splnění podmínek řízení, přičemž zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná, stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem a jsou splněny i obsahové náležitosti dle § 106 s. ř. s.

Kasační stížnost byla podána ve věci mezinárodní ochrany, proto se Nejvyšší správní soud zabýval (ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s.) především otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Otázkou vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního se Nejvyšší správní soud důkladně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (všechna zde citovaná rozhodnutí NSS jsou přístupná na www.nssoud.cz). O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu, 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu, 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně, 4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský

pokračování

soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud však není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

V projednávané věci stěžovatel neuvádí, z čeho dovozuje, že by se mělo jednat o přijatelnou kasační stížnost. Nelze přitom přehlédnout, že městský soud správní žalobu odmítl, aniž by se jí zabýval meritorně. Žádné azylově relevantní závěry tudíž nemohly být v napadeném rozhodnutí formulovány. Jediným důvodem přijatelnosti by tak mohlo být hrubé procesní pochybení městského soudu.

Stěžovatel sice explicitně odkazuje na kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nicméně při přezkumu usnesení o odmítnutí žaloby přichází podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu v úvahu toliko důvod uvedený pod písm. e) citovaného ustanovení. Lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 4. 2005, č. j. 3 Azs 33/2004 - 98, podle něhož *„je-li kasační stížností napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu.“* V dalším rozsudku ze dne 5. 1. 2006, č. j. 2 As 45/2005 - 65, Nejvyšší správní soud dovedl, že *„odmítl-li krajský soud žalobu jako neprojednatelnou (...) a nezabýval se jí věcně, přezkoumává Nejvyšší správní soud v kasačním řízení jen to, zda krajský soud správně posoudil nesplnění procesních podmínek; věcný obsah žaloby přezkoumávat nemůže.“* Zdejší soud tak v tomto řízení mohl posoudit maximálně splnění zákonných podmínek pro odmítnutí žaloby Městským soudem v Praze.

Žaloba byla odmítnuta pro nedostatečnou identifikaci žalobních bodů, které nebyly ani na výzvu doplněny. Problematikou žalobních bodů se zdejší soud již několikrát zabýval a jeho závěry lze považovat za zcela ustálené. Zmínit je vhodné např. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2005, č. j. 2 Azs 92/2005 - 58, který se k dané problematice vyjádřil velmi komplexně. Mimo jiné z něj přitom vyplývá, že *„líčení skutkových okolností v žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nemůže být toliko typovou charakteristikou určitých „obvyklých“ nezákonností, k nimž při vyřizování věcí určitého druhu může docházet, vybrž zcela jasně individualizovaným, a tedy od charakteristiky jiných konkrétních skutkových dějů či okolností jednoznačně odlišitelným popisem“.* Stěžovatel však v žalobě jednotlivé námitky vůbec nekonkretizoval a spokojil se s obecným tvrzením, že žalovaný nezjistil správně stav věci, žádost neměla být vyhodnocena jako nepřijatelná, řízení nemělo být zastaveno. K azylovým důvodům potom obecně poznamenal, že splňuje zákonné podmínky pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, že nebyla dostatečně odůvodněna možnost udělení humanitárního azylu, a že mu hrozí nebezpečí vážné újmy. Nakonec stěžovatel argumentoval Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod s tím, že mu v případě návratu hrozí nebezpečí mučení či nelidského a ponižujícího zacházení. Nejvyšší správní soud v souladu se zmiňovaným rozsudkem rozšířeného senátu poznamenává, že takto formulovanými žalobními body nemohl stěžovatel splnit povinnost vylíčit, jakých konkrétních nezákonných kroků, postupů, úkonů, úvah, hodnocení či závěrů se měl správní orgán vůči němu dopustit v procesu vydání napadeného rozhodnutí či přímo rozhodnutím samotným. Přestože stěžovatel odkazuje na jednotlivá ustanovení zákonů, k jejichž porušení mělo ve správním řízení dojít, chybí Nejvyššímu správnímu soudu argumentace propojující je se skutkovým stavem věci. Bez konkrétních souvislostí je taková argumentace jen shora vzpomínaným nic neříkajícím výčtem určitých „obvyklých“ nezákonností, která nemůže být za žalobní body ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. považována. Lze tudíž uzavřít, že městský soud nedostatky žaloby správně vyhodnotil, když konstatoval, že žalobní body neobsahuje.

Dalším důvodem, proč neměla být žaloba odmítnuta, je podle stěžovatele skutečnost, že nerozumí českému jazyku, a nemohl tudíž na výzvu k doplnění žaloby adekvátně reagovat. Nejvyšší správní soud se opakovaně zabýval i touto problematikou. Například v rozsudku ze dne 29. 1. 2010, č. j. 5 Azs 54/2009 – 42, posuzoval, zda právo na tlumočníka, jak je zakotveno v právním řádu České republiky, lze vztahovat i na písemný styk mezi soudem a účastníky řízení. Připomněl tehdy, že podle čl. 37 odst. 4 Listiny základních práv a svobod, „*kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka*“, a že podle stanoviska pléna Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2005, sp. zn. Pl. ÚS-st. 20/05, nedopadá toto právo garantované v citovaném čl. 37 odst. 4 Listiny na písemný styk soudu s účastníky řízení. Ústavní soud však zároveň nevyločil, že konkrétní zákonná úprava práva na tlumočníka může poskytovat vyšší standard ochrany práv účastníků řízení.

Zákonem je právo na tlumočníka zakotveno v § 18 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“), který je v důsledku § 64 s. ř. s. použitelný i v soudním řízení správním. Ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř. stanoví, že soud ustanoví tlumočníka účastníku řízení, jehož mateřtinou je jiný než český jazyk, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Podle dosavadní poměrně rozsáhlé judikatury Nejvyššího správního soudu na toto téma (srovnej rovněž rozsudek ze dne 21. 4. 2005, č. j. 2 Azs 52/2005 - 47, www.nssoud.cz) povinnost ustanovit účastníku řízení tlumočníka podle § 18 odst. 2 o. s. ř. vzniká soudu pouze tehdy, pokud taková potřeba vyjde najevo, tedy pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnost nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejím prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka účastník sám požádá. Další takovou skutečností však může být zejména to, že účastník se soudem začne komunikovat jiným než českým jazykem, nebo to, že z jeho projevů (vedených v jazyce českém) je patrné, že se česky nemůže dorozumět dostatečně dobře.

V souladu s uvedeným je tedy zřejmé, že povinnost soudu ustanovit účastníku řízení, jehož mateřtinou není český jazyk, tlumočníka, závisí primárně na tom, zda se v řízení objeví konkrétní skutečnost nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit. Při posuzování toho, zda taková konkrétní skutečnost najevo vyšla či ne, pak Nejvyšší správní soud klade velký důraz na vlastní aktivitu účastníka řízení.

V nyní posuzované věci však taková potřeba najevo nevyšla. Je sice pravdou, že stěžovatel ve správní žalobě uvedl, že český jazyk neovládá, avšak žaloba byla v českém jazyce sepsána a stěžovatel i následně na písemnosti v češtině reagoval. Zmínit lze výzvu k doložení majetkových poměrů a následné vyplnění formuláře potřebného k rozhodnutí o ustanovení zástupce. Stěžovatel dále reagoval v českém jazyce i na přípis městského soudu, v němž byl vyzván k doplnění dalších informací týkajících se jeho majetku. Městský soud tedy nemohl z ničeho dovozovat, že by měl do řízení tlumočníka přibrat a písemnosti začít překládat. Uvedené lze nakonec vztáhnout i na usnesení ze dne 31. 7. 2015, č. j. 1 Az 18/2015 – 34, kterým byl stěžovatel vyzván k doplnění žaloby. Nemohl-li si stěžovatel překlad uvedené písemnosti zajistit, měl nejpozději v této fázi řízení dát městskému soudu najevo, že písemnosti nerozumí, a není proto schopen adekvátní reakce. Stěžovatel tak ovšem neučinil a na výzvu žádným způsobem nereagoval. Vlastní pasivitou tudíž zapříčinil, že městský soud žádný signál o problémech s porozuměním předmětné výzvy neobdržel. Bylo tedy v souladu se zákonem, pokud soud žalobu podle § 37 odst. 5 s. ř. s., ve spojení s § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl, aniž by jednotlivé úkony adresované stěžovateli překládal.

Zbývajících (věcných) námitkami, vznesenými v kasační stížnosti, se Nejvyšší správní soud zabývat nemohl, neboť jejich přezkum nelze provést v rámci posuzování kasačního důvodu dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Závěrem je proto možné konstatovat, že ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje v posuzované věci dostatečná vodítka

pokračování

pro vypořádání se s kasačními body a zdejší soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání, a proto nezbylo, než kasační stížnost ve smyslu § 104a s. ř. s. odmítnout jako nepřijatelnou.

Výrok o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti se opírá o § 60 odst. 3 větu první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 9. prosince 2015

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu